

Кирилюк М.А.,
канд. філол. н., доц.
УДПУ імені Павла Тичини

ФОРМУВАННЯ ЛІНГВІСТИЧНИХ КОМПЕТЕНЦІЙ СТУДЕНТІВ СПЕЦІАЛІЗАЦІЇ «НІМЕЦЬКА МОВА» НА ФАКУЛЬТЕТІ ІНОЗЕМНОЇ ФІЛОЛОГІЇ ПЕДАГОГІЧНОГО УНІВЕРСИТЕТУ

Об'єднання Європи супроводжується формуванням загального освітнього і наукового простору і розробкою єдиних критеріїв та стандартів у цій сфері. Освітні реформи в Україні відбуваються з урахуванням основних досягнень європейських країн, а ідеї мовної політики знаходять у нас все ширшу реалізацію, базуючись зокрема на загальноєвропейських рекомендаціях Ради Європи з мовної освіти.

В цьому документі лінгвістичні компетенції розглядаються як компонент комунікативних мовленнєвих компетенцій наряду із соціолінгвістичними та прагматичними компетенціями.

В свою чергу лінгвістичні компетенції мають своїми складниками:

- лексичну;
- граматичну;
- семантичну;
- фонологічну;
- орфографічну та ін.

При цьому під **лексичною** компетенцією розуміють знання і здатність використовувати словниковий запас, тоді як під **граматичною** - знання і здатність користуватися граматичними ресурсами мови. В подальшому ми обмежимося розглядом цих складових лінгвістичних компетенцій.

Так, лексичний діапазон може бути визначений для кожного рівня володіння мовою: від окремих слів та фраз (A1) до достатнього лексичного

запасу, щоб висловитися на більшість тем, що зустрічаються в повсякденному житті (B1), чи до широкого лексичного репертуару (C2).

Відповідно граматична правильність для A1 означає вживання деяких простих граматичних структур чи свідоме й правильне використання структур і речень частотного вжитку, пов'язаних з найбільш передбачуваними ситуаціями спілкування (B1).

Безсумнівним є той факт, що розвиток лінгвістичних компетенцій студентів при вивченні іноземної мови є центральним і необхідним аспектом.

Для кожного із вищезначених складників лінгвістичних компетенцій існує широкий спектр способів їх розвитку. Так, розширення лексичного запасу може відбуватися:

- через просте ознайомлення зі словами і сталими виразами, які вживаються в автентичних усних та письмових текстах;
- через власну здогадку або використання словника і т.д. в разі необхідності для окремих завдань та видів діяльності;
- через включення до контексту, наприклад, у тексти підручників та наступне опрацювання у вправах, діяльності і т.д.;
- через презентацію слів у супроводі візуальних засобів (картин, жестів, міміки, демонстрації дій, реалій і т.д.);
- через заучування списків слів і т.д. з перекладом;
- через вивчення семантичних полів і створення семантичних карт тощо;
- через тренування у використанні одномовних і двомовних словників, тезаурусів та інших довідників;
- через пояснення і тренування у вживанні лексичної структури (наприклад, словотворення, складання, вживання розмовних форм, дієслівних та ідіоматичних зворотів тощо);

- через більш або менш систематичне вивчення випадків розбіжності семантичних ознак у мовах, що вивчаються (англійська, німецька).

Обсяг і діапазон лексики визначається у кожному конкретному випадку укладачами програм, навчальних планів та підручників.

Формування граматичних компетенцій передбачає відбір, укладання та затреновування матеріалу, починаючи з коротких простих речень та поетапно розширюючи їх синтаксичний репертуар, прагнучи до усвідомленого засвоєння моделей синтаксичної структури речень.

Грамматична компетенція студентів формується в процесі виконання вправ:

- індуктивно, при ознайомленні з новим граматичним матеріалом в автентичних текстах, де він зустрічається;

- індуктивно, через включення нових граматичних елементів, категорій, класів, структур, правил і т.д. у тексти, які спеціально складені для демонстрації їх форми, функції та значення;

- індуктивно, але у супроводі пояснення та некомунікативних вправ;

- через презентацію формальних парадигм, таблиць форм.

Сформованість лінгвістичних компетенцій студентів як і комплексний розвиток їх умінь та навичок з німецької мови уможлиблюється використанням сучасних вітчизняних навчально-методичних комплексів (Н.Ф. Бориско, О. В. Чоботар та ін.), що створюються колективами українських та німецьких авторів, університетських викладачів і учених, на засадах комунікативної, діяльнісно та особистісно орієнтованої методики навчання іноземних мов з урахуванням сучасних європейських тенденцій мовної освіти.